

VIÐMERKINGAR

Spara har tørvurin er størstur

Tað mundi koma óvart á nógv at hoyra, at rætturin til heimahjálp, ið hevur verið ein sjálvfylgja í nógv ár, nú knappliga ikki er so sjálvsagdur, sum hann hevur verið. Áhugavert verður at hoyra frá samgonguni, hvussu hetta sampakkar við lyftini um, at blokkniðurskurðurin up্পá 366 milliónir um árið, ikki fór at fáa nakra ávirkan.

Hetta sigur nakað um, hvussu sitandi samgonga rað-festir. Abyrgdarleysi risastóri – við einum høggi - blokk-niðurskurðurin skal ganga útyvir tey gomlu, meðan umsitingin setir met í útreiðslum.

Tað er upplýsandi fyri borgaran, og harafturat alla æru vert, at starvsfólkini í Heimaróktini siga, sum er. Tað er nú einaferð soleiðis við pengum, at virðið av teimum kann ikki lata seg diktera av kenslubornum loys-ingarretorikki. Tað er at vóna, at samgongan nú tekur seg um reiggj, og fær peningin til vega, ið heimaróktini tørvar, við at enduradøfta almennar útreiðslur. Hetta kundi til dómis verið gjørt við spardari umsiting, tí eitt er vist, og tað er, at eftir blokkniðurskurðin, er ikki ráð til at økja um samlaðu almennu rakstrarútreiðslurnar.

Tað er nú tíð up্পá, at samgongan etur orðini í seg aftur um, at blokkniðurskurðurin ikki fór at fáa nakra ávirkan. Hetta siggja vit í dag, har vunnin vælferðarrættindi verða strikað, og eykaavgjöld verða lögð á brúkaran fyri so dánt at fáa endarnar at røkka saman.

Teir politikarar, ið samtyktu alt ov stóra blokkniður-skurðin, fara neyvan í søgna sum teir mest framskygdu politikararnir, vit hava havt. Fólkaflokkurin, Tjóð-veldisflokkurin og Sjálvstýrisflokkurin hava tikið alt ov rívan til í blokkniðurskurðinum. Tjóðveldistingmenn og fólkatingsmaðurin høvdu viljað sloppið at skorið meir í blokkinum, meðan fólkafloksmenn helst eru eitt sindur klökkir av stóru ávirkanini av blokkniðurskurðinum. Hvat núverandi leiðsla í Sjálvstýrisflokkinum heldur um blokkniðurskurðin er ilt at siga, men undanfarna leiðsla við Helenu Dam á Neystabø á odda gekk heil hjartað inn fyri niðurskurðinum. Óivað var hetta medvirkandi til, at fyrrverandi formaður Sjálvstýrisflokksins ikki slapp at stilla upp fyri Javnaðarflokkin, ið saman við Sam-bandsflokkinum staðiliga ávaraði imóti ógvusliga blokkniðuskurðinum.

Tað, ið kann undra mest, er, hvi búskaparfrøðingarnir hjá landinum ikki ávaraðu imóti avleiðingunum av ógvusliga blokkniðurskurðinum. Heimaróktin og sodavatnssavgjald er bara byrjanin, og nú mugu allar góðar kreftir í Tinginum og aðrastaðni stríðast fyri at avmarka skaðan, soleiðis at grundleggjandi vælferðar-tænasturnar ikki verða skerdar, hóast útreiðslustøðið hjá tí almenna má skerjast munandi, sum ein beinleiðis avleiðing av blokkniðurskurðinum. So kann samgongan tosa um "kunstiga vælferð". Vælfærið er ikki kunstig, hjá teimum, ið tørva hana. Tað verður ikki talan um, at vit her í Føroyum skulu raðfesta soleiðis, at gomul, sjúk og skúlaungdómur skulu sviða fyri ábyrgdarleysar samgongupolitikarar. Hava tað verið boð eftir andstöðuni fyrr, so eru hesi boð meira neyðug nú enn nakrantið.

Socialurin

Blaðfólk:
Aki Bertholdsen aki@socialurin.fo
Eyðun Klakstein eydun@socialurin.fo
Edvard Joensen edvard@socialurin.fo
Heri á Rógvi heri@socialurin.fo
Ingrid Bjarnastein ingrid@socialurin.fo
Vilmund Jacobsen vilmund@socialurin.fo
Solby Eliassen solby@socialurin.fo
Dagfinn Olsen dagfinn@socialurin.fo
Ingí Rasmussen ingi@socialurin.fo
Magnus Gunnarsson maggi@socialurin.fo
Ítróttur:
Jákup Mørk jakup@socialurin.fo
Marknaðardeild: lysing@socialurin.fo
Finnbjörg Nattestad
finnbjorg@socialurin.fo
Durita Simonsen durita@socialurin.fo

Sosialurin

Sosialurin
Stovnaður: 1927
Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller
jan@socialurin.fo
Blaðstjóri: Eiríkur Lindenskov
eirikur@socialurin.fo
Figgjarleiðari: Jákup Mørk
jakup@socialurin.fo
Marknaðardeild: lysing@socialurin.fo
Finnbjörg Nattestad
finnbjorg@socialurin.fo
Durita Simonsen durita@socialurin.fo

Positiv gongd á Landssjúkrahúsinum

Poul Geert Hansen
Sjúkrahússtjóri

Á einum so stórum arbeiðs-plássi sum Landssjúkra-húsinum, við yvir 600 ársverkum og 800 høvdm, slepst ikki undan, at tað til tíðir eru tvídráttir og ymsar meiningar um, hvussu tingini skulu hanga saman. Tað skal tað eisini verða, tí annars er vandi fyri, at alt stendur í stað og so er eingin framburður.

Ósemjur á Landssjúkra-húsinum finna tíverri ov ofta veg til yvirskriftirnar ikki verður broyttur í løtuni. Men sjónarmiðini hjá yvir-læknunum vilja innganga í eina støðuga eftirmeting av leiðslubygnaðinum á sjúkrahúsinum. Landsstýr-ismaðurin hevur haft eitt gott samstarv við sjúkra-húsleiðsluna og í mun til yvirlæknarnir, verður mælt til ein betri dialog og at hugt verður frameftir. Fjølmiðlarnir hava ser-

Landstýrismaðurin kom inn í málið og hevur gjørt sína niðurstøðu. Hon er at leiðslubygnaðurin ikki verður broyttur í løtuni. Men sjónarmiðini hjá yvir-læknunum vilja innganga í eina støðuga eftirmeting av leiðslubygnaðinum á sjúkrahúsinum. Landsstýr-ismaðurin hevur haft eitt gott samstarv við sjúkra-húsleiðsluna og í mun til yvirlæknarnar, verður mælt til ein betri dialog og at hugt verður frameftir. Fjølmiðlarnir hava ser-

liga valt at endurgeva úr tilfari, sum yvirlæknarnir førd� fram á eini mun-n-ligari hoyring í Familju- og Heilsumálaráðnum tann 6. mai í ár. Skrivligu viðmerk-ingarnar, sum leiðslan kom við aftaná, vísti á fleiri misskiljingar og faktuellar feilir, men hetta hevur ikki haft sama áhuga, hóast fjølmiðlarnir eisini hava fingið innlit í hetta tilfarið.

Sosialurin hevur brúkt skjalatilfar, sum ikki er fingið gjøgnum umbøn um alment innlit. Blaðið hevur tíverri ikki kent sínar etisku greinsir fyri, hvussu slíkt tilfar átti at verið handfarið. Í tvídráttinum millum yvirlæknarnar á skurðepl-inum og sjúkrahúsleiðsl-una, hevur kanska verið tikið nakað harðliga til orðanna onkuntíð. Men sum heild hevur ósemjan verið handterað á einum rættuliga sømuligum støði. Í eina tíð hevur verið biðað eftir niðurstøðuni hjá landstýrismanninum, men

Ti veruliga orsøkin er ein figgjarligur spurningur og einki annað, tí landið hevur turka útreiðslur av up্পá kommunurnar og ætlar at bliva við, til figgjarlógin hjá landinum hongur sam-an..

27,4 prosent í kommunuskatti
Barnaverndaróki kostar umleið 55 mill krónur um ári og er ætlanin, at komm-unurnar kunnu hækka

meininar í Tjóðveldis-flokkinum og Fólkaflokk-inum, allar tær meining-sleysu og illavørðnu ósemj-urnar hevur hann verði partur av. Hann hevur eisini hoyrt øll rópini. Hevur sæð dálkaða grundvøllin.

meigin borði.

Tað er heldur einki for-gjört í tí at hava sínar fyri-myndir, men skivaligt kann tað verða við hvørt at røkja politiskar fyrimyndir og fáa íblástur frá teimum. Tá hevði tað verði frægari at heimspekin var tikin til hjálpar.

Frálíkar eginleikar

Eri í veruleikanum eitt sindur harmur um Sjúrður Skaale. Hann hevur nakrar frálíkar eginleikar, hann dugir at tosa, hann dugir at skriva, hann dugir at undir-halda, ja hann dugir mangt og hvat, men so spurdi eg meg sjálvan hvi ein tilíkur maður sum hann ikki kundi halda seg til veruleikan.

Hann hevur uppliva allar hesar stríðsfúsu samgongu-menningar á Tjóðveldis-flokkinum og Fólkaflokk-inum, allar tær meining-sleysu og illavørðnu ósemj-urnar hevur hann verði partur av. Hann hevur eisini hoyrt øll rópini. Hevur sæð dálkaða grundvøllin.

Lýsingar					
Freistir:	Tekstlýsingar	Stórri lýsingar	Lýsingartorgið	Heilsanir	
Týsdagsblaðið	Mán.kl. 10	Frí. kl. 15	Frí. kl. 12	Frí. kl. 12	
Mikudagsblaðið	Týs. kl. 10	Mán. kl. 15	Mán. kl. 12	Mán. kl. 12	
Hósdagsblaðið	Mik. kl. 10	Týs. kl. 15	Týs. kl. 12	Týs. kl. 12	
Fríggjadagsblaðið	Hós. kl. 10	Mik. kl. 15	Mik. kl. 12	Mik. kl. 12	
Leygardagsblaðið	Frí. kl. 10	Hós. kl. 15	Hós. kl. 12	Hós. kl. 12	
Stórri lýsingar, sum nógv arbeiði stendst av, mugu vera inni í góðari tíð og áðrenn ásettú freistir.					
Framhjápláss má umbiðjast í góðari tíð.					
Stødd:					
Ein heil síða í Sosialinum er 254 mm breið og 346 mm í hædd. Breiddin á einum teigi er 39mm og rúmið millum teigarnar er 4mm.					
Innsent tilfar					
Fult navn skal vera undir innsendum tilfari. Innsendar greinar, har blaðleiðsl-an ikki er kunnað um bústað og telefonnummar, verða ikki settar í blaðið.					

Blaðið verður prentað mánaðag-fríggjadag klokkan 14⁰⁰

VIÐMERKINGAR

Kommunurnar gíslar hjá landinum

Finnleif Guttesen
byråðslimur á Tvøroyri

Verandi samgonga sigur, at yvirtaka kommunurnar ikki barnaverndar- og eldraøki sjálvboðin, so noyða vit tykkum til tað.

Orsøkin

Til at leggja út til komm-unurnar skal vera hugtaki nærleiki? Høvdu vit nú búð í USA, Kina ella øðrum stórri landi kundi ein skilt hetta, men í Føroyum er grundgevingin orvitistos og undanførslur.

Ti veruliga orsøkin er ein figgjarligur spurningur og árliga 112 mill krónur í øktum rakstrarútreiðslum, bert fyri at nokta bráfengis tøvrin á eldraøkinum.

Eftir útrokningargrund-arlagnum á barnaverndar-økinum gevur hetta eina øking av kommunuskatta-prosentinum up্পá 4 prosent.

Fyri Tvøroyri hevði skattaprocenti hækka frá 22,5 til 27,4 prosent og sjálvt um landsskatturin

skattaprocenti 0,9 meðan landið lækkar sitt tilsva-randi.

Eldraøki skal brúka 114 mill krónur í nýbyggingum og árliga 112 mill krónur í øktum rakstrarútreiðslum, bert fyri at nokta bráfengis tøvrin á eldraøkinum.

Eftir útrokningargrund-arlagnum á barnaverndar-økinum gevur hetta eina øking av kommunuskatta-prosentinum up্পá 4 prosent.

Fyri Tvøroyri hevði skattaprocenti hækka frá 22,5 til 27,4 prosent og sjálvt um landsskatturin

lækkar tilsvarandi verða tað tey lágløntu, sum bliva rakt, tí tey merkja komm-unuskattaprocenti mest.

Løgmaður og Almennaráðharrin
Bæði løgmaður, sjálvt um tað er ivasamt hvat ein kann leggja í hvat hann sigur og embætisfólk hava sagt , at tað kemur at taka 5-10 ár áðrenn tað figgjarliga býti er klárt millum land og kommunur. Men Almanna-ráðharrin, fyrrverandi kommunupolitikari sigur, at barnaverndarøki skal yvirtakast 1.januar 2004 og eldraøki 1.januar 2005.

Ein má undrast yvir, hvat hesin ráðharrin hevur imóti kommununum og hvi, tí ongar sakligar grundgev-ingar eru fyri at skunda hesi mál ígjøgnum, uttan sjálvsagt tær figgjarligu fyrimunirnar hjá landinum.

Undirtøkan frá kommununum

Sum gisli er tú ofta noydd-ur at gera sum giðslatakarin (landið) sigur, men tað er

fleiri byrðum av landskass-anum fyri at leggja tær á kommunurnar, men hetta er ómoralur. – Hesin hugburð-ur byrjaði, tá Helena á Neystabø sat sum lands-stýrismaður í almannamál-um, fyri at fáa hennara part av figgjarlógini at "ganga upp", varð upphædd við-vikjandi friplássum innan barnaansingina bert "kalt" flutt til kommunurnar. – Fleiri mótmæltu tá hesum.

landsstýrismaðurin setur

litlei jättan á til smærru sjúkrahúsiní, so kann Figgjamevndin taka sær av hesum, og Landssjúkra-húsið eisini fær nakað meiri í somu útbering. Hetta er bilig, primitiv og óverdug loysn, og fer ikki at bera upp.

Samstundis – fyri at fáa meiri pening í avgjaldi – ætlast fleiri inntøkur faast við at hækkað toll- og av-gjöld á góðgæti, sodavatn og plastikkposar.

Eisini havi eg skilt, at samgongurflokkur okkara Tjóðveldisflokkurin einki hevur imóti at hækka av-gjöld, ið leggjast skulu á borgaran.

Ikki fleiri avgjaldsbyrðar á kommunurnar

Lat meg fyrst siga, at tað er ikki bara ólátað, at lyfta

ørskapur frá fólkavaldum kommunupolitikarum, eisini teimum sum sita á tingi, at taka undir við hesari framferð hjá al-mannaráharranum, tí hvat liggur veruliga aftanfyrí hesum, at skunda hesi týdn-ingarmiklu og figgjarligu stóru mál ígjøgnum so at landið sleppur undan út-reiðslum og íløgum?????

Land og kommunur

Tað hevur ikki gingið betri ella verri hjá kommunum enn hjá landinum, tí skuldi tað ikki verið nokur orsök til at landi turkar sínar figgjarligu byrðar av up্পá kommunurnar.

Nakrar kommunur hava hækka, aðrar hava lækka sitt skattapresent alt eftir tí figgjarligu støðu komm-unan er í og tá ið landi hevur lækka sitt skatta-present, so má tað sjálvsagt verða tí landið hevur ráð til tað, ella?

Biðin um at skriva grein í FREGNUM

Lasse Klein

Men hongdur út av skriv-aranum hjá ritstjóranum, og tí havi eg eisini valt at greitt frá mannagongd-ini, hjá "seriøsu" monn-unum aftanfyrí blaðið FREGNIR.

Eisini Sjálvstýrisflokke-urin skuldi umboðast í greinarøðini "POLIT-ISKA KVØRNIN" í blaðnum FREGNIR.

Torbjörn ringir

Tað var arbeiðsgevarin hjá Sjúrða Skaale Tor-bjørn Jacobsen, sum iva-leyst stendur fyri greina-røðini, eitt slag av rit-stjóra, sum ringdi undir-ritaða upp fyri einum 10 døgum síðani, og bað meg um at skriva eina politiska grein til FREGNIR, og orsøkin til at hann bað meg var tann, at hann hevði fingið at vita at undirritaði var formaður fyri Landsfelag Sjálvstýrisflokksins, og bað meg tí av hesi orsök um at skriva greinina. Eg játtaði, m.a. tí at Torbjørn Jacobsen yngsti breiða politiska umboðan í hes-um teiginum sum eitur: "POLITISKA KVØRN-IN".

Demokratiskur felagsskapur

Hvørki Torbjørn Jacob-sen ella Sjúrður Skaale skulu verða í iva um, at Sjálvstýrisflokkurin hevur ein demokratiskan felagsskap, og at tað stendur limum floksins púra frítt at velja síni umboð.

Annars haldi eg at ar-beiðshátturin hjá feðg-unum: Torbjørn & Skaale, er væl lýstur í grein míni: "EIN SAM-GONGA Á VEGA-MÓTI".

Hann hevði eisini hugsa um Eyðun Elltør, lands-stýrismann fyri Sjálv-stýrisflokkin. Av eini ella aðrari orsök bleiv hetta av ongum, ella hevði hann ikki fingið sam-band við hann. Hetta vóru í hvussu er boðini undirritaði fekk.

Fullveldið

Svenning Borg
Vágur

Nú okur stýra á full-veldisleið, koma ymiskir boðar fyri á kósini.

Okra kæri landskassi fer ikki nokk av peningi inn og eru tí hyggjuráð-ini, at skatta alt við lakressi, sum bórniini eta. Tað kann lættliga bliva til einar tjúgu milliónir í skatti,sum bórniini skulu gjalda, fyri at eta lakress.

Síðani skrivarin

Aftaná hesa góðgerð leggur skrivarin hjá Tor-bjørn Jacobsen Sjúrður Skaale undirritaða undir at vilja yvirtaka SJÁLV-STÝRISFLOKKIN. Hann skrivar m.a. "Tað er ikki at vera fyrí, nú Lasse aftur ætlar at yvirtaka Sjálvstýris-flokkin". "Og hvat vit føroyingar kunnu vænta okkum, nú Lasse Klein aftur ætlar at yvirtaka Sjálvstýrisflokkin".

Arbeiðshátturin

Fyrst biðja teir um grein-ina, síðani leggja teir eina ætlan um hvussu teir skulu handfara inni-haldið í greinini, og reina á tann hátt at skaða góð-trúna greinskrivaran, og leggja eina ætlan, alt sjálvandi eftir innihald-inum í greinini. Greinin skuldi verða FREGNUM í hendi nærum eina viku áðrenn prenting av blað-num, hetta tí at baksíðan á blaðnum ivaleyst tørv-aði tilfar. Skrivarin fær til uppgávu at loypa út í orð, og at sáa mistreysti niður í ávis fólk.

Demokratiskur felagsskapur

Hvørki Torbjørn Jacob-sen ella Sjúrður Skaale skulu verða í iva um, at Sjálvstýrisflokkurin hevur ein demokratiskan felagsskap, og at tað stendur limum floksins púra frítt at velja síni umboð.

Annars haldi eg at ar-beiðshátturin hjá feðg-unum: Torbjørn & Skaale, er væl lýstur í grein míni: "EIN SAM-GONGA Á VEGA-MÓTI".

Hann hevði eisini hugsa um Eyðun Elltør, lands-stýrismann fyri Sjálv-stýrisflokkin. Av eini ella aðrari orsök bleiv hetta av ongum, ella hevði hann ikki fingið sam-band við hann. Hetta vóru í hvussu er boðini undirritaði fekk.

Fullveldið

Hugsi um ,hvussu nógv almenn stovr hjá fullveldissamgonguni kunnu setast afturat, fyri lakress skattin hjá okra børnum.

Hvat verður tað næsta, kanska ein skattur fyri at anda føroyska luft niður í seg, tað verður so full-veldisluft, í hesum full-veldistiðum. Leingi livi lakressveldi.

Jú, mangt er undarligt í hesi verð.